

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет**

Кафедра дитячої хірургічної стоматології

СИЛАБУС

ДИТЯЧА ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

Дисципліна обов'язкова

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	221 «Стоматологія»
кваліфікація освітня	магістр стоматології
кваліфікація професійна	лікар-стоматолог
освітньо-професійна програма	«Стоматологія»
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення	IV – V курси,
навчальної дисципліни	7 – 10 семестри

Полтава – 2025 рік

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Ткаченко Павло Іванович д.мед.н., професор. Лохматова Наталія Михайлівна к.мед.н., доцент. Доленко Ольга Борисівна к.мед.н., доцент. Білоконь Сергій Олександрович к.мед.н., доцент. Попело Юлія Вікторівна Ph.D., доцент. Коротич Наталія Миколаївна к.мед.н., асистент.
Профайл викладача (викладачів)	https://ped-hirstom.pdmu.edu.ua/common
Контактний телефон	(0532)56-59-21
E-mail:	ped.hirstom@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://ped-hirstom.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 6,0 / 180,0 із них:

Лекції (год.) – 18

Практичні заняття (год.) – 90

Самостійна робота (год.) – 72

Вид контролю ПМК

Політика навчальної дисципліни

Організації освітнього процесу на кафедрі дитячої хірургічної стоматології реалізується відповідно до нормативних документів ПДМУ:

- «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті»;
- «Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного медичного університету»;
- «Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті»;
- Правила внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету та ін. (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>)

Здобувачі усіх рівнів вищої освіти мають право на визнання результатів навчання у неформальній та інформальній освіті відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті».

Дотримання принципів академічної доброчесності здобувачами освіти на кафедрі дитячої хірургічної стоматології передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, особисту присутність

на всіх лекційних і практичних заняттях, не спізнюватися на заняття, та пропускати їх без поважних причин, окрім випадків спричинених поважними причинами; повідомляти деканат про причину відсутності при складанні ПМК, захисту виробничої практики в робочий час протягом дня їх проведення; відпрацювати всі пропущені заняття; виконувати вимоги навчального плану у терміни; досягати, визначених для відповідного рівня вищої освіти, результатів навчання. За порушення принципів доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до відповідальності. («Кодекс академічної доброчесності Полтавського державного медичного університету» https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfegTTwy7bSS9MTlfSDrxtHezK6.pdf)

Дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками кафедри дитячої хірургічної стоматології передбачає: надання якісних освітніх послуг; справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання; повагу людської гідності; захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю студента; контроль за дотриманням принципів доброчесності здобувачами освіти; інформування здобувачів освіти про типові порушення принципів доброчесності та види відповідальності.

Здобувачі вищої освіти ПДМУ, які проходять навчання з дисципліни дитячої хірургічної стоматології зобов'язані: виконувати вимоги Законів України, Статуту Університету, поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу та дотримуватися етичних норм; виконувати вимоги з техніки безпеки, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.

Під час перебування на кафедрі дитячої хірургічної стоматології та її клінічних базах студенти повинні дотримуватися вимог до зовнішнього вигляду (дрес-коду) осіб, котрі працюють і навчаються в університеті.

Студенту університету під час перебування на базах кафедри дитячої хірургічної стоматології забороняється: порушувати графік навчального процесу, запізнюватися на заняття; користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача; палити на території клінічних баз дитячої хірургічної стоматології; вчиняти аморальні дії, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику. («Правила внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/OaN2nwysLPFAUDRvuDPvFSpzM1j9E9CwQQkgr93b.pdf)

Самостійна робота здобувачів вищої освіти на кафедрі дитячої хірургічної стоматології забезпечується системою навчально-методичного базису, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни: навчальними посібниками, конспектами лекцій, електронними та іншими навчально-методичними матеріалами, дистанційними курсами тощо. Контроль засвоєння навчального матеріалу з дисципліни дитяча хірургічна стоматологія, віднесеного на самостійне опрацювання, є обов'язковим з дотриманням принципів доброчесності та оформляється відповідно до вимог, розроблених кафедрою. («Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/wRYA15n5X9cgYzgLLwxjtYa8Y3OQ9wK6iAEtkjca.pdf).

Відвідування всіх лекційних, практичних занять з дитячої хірургічної стоматології є обов'язковим. Пропущеними вважаються заняття, на яких студент особисто не був присутній. Пропущені заняття з дисципліни підлягають обов'язковому відпрацюванню. Відпрацювання незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти відбувається на кафедрі за два тижні до закінчення семестру і проводиться у випадку якщо середній бал з дисципліни менше 3,0 (безкоштовно). Студенту необхідно відпрацювати таку кількість незадовільних оцінок, щоб середній бал дорівнював 3,0. Відпрацювання незадовільних оцінок проводить науково-педагогічний працівник, призначений завідувачем кафедри і фіксується в «Журналі обліку відпрацювань незадовільних оцінок». Студенти, які не відпрацювали пропущені заняття не допускаються до складання ПМК з дисципліни. («Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Tw1ZR7sjAmDI8i0uE6kRX5q2F80J6AiwTz2dvVlQ.pdf).

Усі вище перелічені документи розміщені на сторінці навчального відділу ПДМУ в розділі «Нормативні документи» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>)

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Навчальна дисципліна «Дитяча хірургічна стоматологія» вивчає етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування запальних захворювань, пухлин та пухлиноподібних новоутворень тканин щелепно-лицевої ділянки, вроджених вад розвитку, травматичних ушкоджень зубів та кісток у дітей з урахуванням вікових анатомо-топографічних особливостей ЩЛД, загального стану здоров'я та психоемоційного стану дитини. Формує вміння проводити обстеження стоматологічного хворого, вивчення провідних синдромів і симптомів у хірургічній стоматології, обґрунтування та формулювання попереднього діагнозу; вміння аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, ставити остаточний діагноз основних захворювань, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування в клініці дитячої хірургічної стоматології, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених хірургічних стоматологічних захворювань у дітей.

Навчальна дисципліна «Дитяча хірургічна стоматологія» є обов'язковою.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки):

Дисципліни	Знати	Вміти
1	2	3
Пререквізити		
<u>Гістологія</u>	Особливості розвитку та гістологічної будови щелеп, альвеолярного відростку, м'яких тканин ЩЛД, емалі, дентину, пульпи зуба.	Розрізняти гістологічні структури органів ЩЛД та зуба.
<u>Анатомія</u>	Особливості м'яких тканин, будови кісткової тканини, кровоносної системи, і нервації щелепно-лицевої ділянки у дітей. Особливості будови тимчасових та постійних зубів Особливості розташування судинно-нервових пучків та їх фізіологічних отворів на кістках в залежності від віку	Розрізняти основні анатомічні ознаки та структури м'яких тканин ЩЛД.

	дитини.	
<u>Оториноларингологія</u>	Основні складові ЛОР-патології, що сприяють розвитку патології зубо-щелепної системи. Своєчасне попередження та методи виявлення патології ЛОР – органів	Провести загальноклінічне обстеження хворого. Виявити можливу патологію. Визначити прогноз її впливу на зубо-щелепну систему.
<u>Хірургічна стоматологія</u>	Методи знеболення щелепно-лицевої ділянки. Методики амбулаторних оперативних втручань в щелепно-лицевій ділянці. Особливості перебігу запальних процесів щелепно-лицевої ділянки.	Провести знеболення щелепно-лицевої ділянки з врахуванням анатомічних вікових особливостей. Провести амбулаторне оперативне втручання в щелепно-лицевій ділянці у дітей.
<u>Дитяча терапевтична стоматологія</u>	Особливості будови тимчасових та постійних зубів, строки прорізування зубів.	Провести загальноклінічне обстеження хворого. Виявити можливу патологію. Визначити прогноз її впливу на зубо-щелепну систему.
<u>Фармакологія</u>	Групи лікарських препаратів, що застосовуються при комплексному лікуванні дітей з пухлинами м'яких тканин. Препарати для антибактеріальної та протизапальної терапії.	Обирати лікарські препарати за фармакологічними властивостями та призначенням.
Постреквізити		
<u>Ортодонтія</u>	Своєчасне попередження та усунення зубо-щелепної деформації.	Проводити своєчасне попередження зубо-щелепної деформації. Проводити усунення зубо-щелепної деформації.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- **метою** вивчення навчальної дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» є оволодіння основними стоматологічними маніпуляціями та методами діагностики хірургічної стоматологічної патології у дітей для постановки діагнозу і вибору правильного методу лікування; формування відповідальності студента, як майбутнього фахівця за рівень своєї підготовки та її вдосконалення протягом навчання і професійної діяльності;
- **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» є:
 - Аналізувати результати обстеження хворого в клініці дитячої хірургічної стоматології.
 - Визначати провідні синдроми і симптоми у дитячій хірургічній стоматології.
 - Визначати характер та принципи лікування в клініці дитячої хірургічної стоматології.
 - Використовувати принципи профілактики стоматологічних захворювань та їх ускладнень в дитячій хірургічній стоматології.
 - Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у клініці дитячої хірургічної стоматології.
 - Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці дитячої хірургічної стоматології.
 - Діагностувати невідкладні стани в клініці дитячої хірургічної стоматології.
 - Надавати необхідну невідкладну допомогу в клініці дитячої хірургічної стоматології.
 - Обґрунтувати і оформити попередній клінічний діагноз в клініці дитячої хірургічної стоматології.

- Проводити обстеження хворого та хірургічне лікування основних стоматологічних захворювань у клініці дитячої хірургічної стоматології.
- Ставити остаточний клінічний діагноз основних захворювань в клініці дитячої хірургічної стоматології.

Компетентності та результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності.

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Результати навчання.

- **Програмні результати навчання згідно з ОПІ, формуванню яких сприяє дисципліна.**
- 1. Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані

- огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).
2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).
 3. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
 4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2.1).
 5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).
 6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.
 7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової та індивідуальної, загальної і локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.
 8. Визначати підхід, план, вид і принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
 9. Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
 10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2.1).
 13. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).
 14. Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій.
 15. Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.
 16. Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.
 18. Усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
 20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).
22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).
23. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).
24. Розробляти заходи щодо організації, інтеграції надання стоматологічної допомоги населенню та проводити маркетинг медичних, в тому числі стоматологічних послуг в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

- Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- анатомо-фізіологічні особливості розвитку та будови тканин і органів ЩЛД у дітей;
- анатомічну будову щелеп та орієнтири для визначення цільових пунктів при проведенні провідникових анестезій у дітей різного віку;
- анестетики, які найбільш часто застосовуються для місцевого знеболення тканин ЩЛД у дітей;
- ускладнення під час проведення місцевого знеболювання;
- види загального знеболювання та речовини, які використовуються для його проведення;
- показання та протипоказання до загального знеболювання в умовах поліклініки та стаціонару;
- анатомічну будову, строки прорізування зубів та розсмоктування коренів;
- показання та протипоказання до видалення постійних та тимчасових зубів;
- інструменти для видалення зубів у дітей;
- ускладнення під час та після видалення зубів;
- анатомо-фізіологічні особливості будови тканин щелепно-лищевої ділянки, які впливають на розвиток запальних процесів;
- клінічні ознаки різних форм періоститів;
- клінічні ознаки остеомієлітів різних форм та локалізації;
- можливі ускладнення остеомієлітів та їх профілактика;
- особливості анатомо-фізіологічної будови скронево-нижньощелепного суглобу (СНЩС) у дітей різного віку;
- клінічні прояви гострого та хронічного артрити та вторинного деформуючого остеоартрозу СНЩС;
- клінічні прояви, диференційну діагностику та лікування одонтогенних кіст щелеп запального походження від тимчасових та постійних зубів.
- клінічні симптоми, характерні для запальних захворювань м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки;
- клінічні симптоми фурункула, карбункула, лімфаденіту;
- клінічні симптоми абсцесів та флегмон щелепно-лищевої ділянки;
- особливості анатомічної будови слинних залоз, розташування їх вивідних протоків;
- клінічні прояви ран будь-якої етіології;
- етіологію, патогенез виникнення пухлин;
- анатомо-фізіологічні особливості будови тканин щелепно-лищевої ділянки в плані розвитку пухлинних процесів;
- класифікацію пухлин та пухлиноподібних утворень тканин ЩЛД у дітей;

- клінічні ознаки доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень тканин;
- клінічні ознаки пухлин та пухлиноподібних утворень слинних залоз;
- показання до кровозаміщуючої терапії при проведенні оперативних втручань на м'яких тканинах та щелепах;
- клінічні прояви фолікулярної, резидуальної, фісуральних, первинної кісткової кісти та кісти прорізування;
- основні клінічні ознаки злоякісного утворення;
- особливості клінічного перебігу травм зубів - забиття, травматичної дистопії, перелому зуба, переломів верхньої та нижньої щелепи;
- клінічні ознаки вроджених незрошень верхньої губи та піднебіння;
- особливості перебігу, показання, строки та види хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку;
- строки та методи хірургічного лікування вроджених незрошень верхньої губи та піднебіння;
- основні синдроми в ЩЛД у дітей, які пов'язані з вродженими дефектами та деформаціями тканин ЩЛД, хірургічна тактика лікування;
- завдання та етапи комплексної реабілітації дітей з вродженими незрошеннями губи та піднебіння, проблеми вигодовування дітей з незрошеннями;

ВМІТИ:

- альвеолотомія;
- вправлення вивиху нижньої щелепи;
- місцеве знеболювання при лікуванні стоматологічних захворювань різними методами (аплікаційне, інфільтраційне, провідникове);
- зубозберігаючі оперативні втручання при періодонтитах;
- зупинка кровотечі після видалення зуба;
- кюретаж лунки;
- періостотомія;
- проведення лігатурного зв'язування зубів;
- розкриття пародонтального абсцесу;
- розріз та висічення капюшона при перікоронариті;
- тимчасова іммобілізація при переломах щелеп;
- типове та атипове видалення тимчасових та постійних зубів;
- цистотомія;
- хірургічна обробка ран м'яких тканин обличчя в межах однієї анатомічної ділянки.

Тематичний план лекцій за модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	К-ть годин
Модуль 1. Знеболення та видалення зубів у дітей, запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки.		
1.	Загальне знеболювання при оперативних втручаннях в ЩЛД у дітей. <i>Загальне знеболювання при оперативних втручаннях в щелепно-лицевій ділянці у дітей. Види та методи загального знеболювання; показання та протипоказання до проведення в умовах амбулаторії та стаціонару. Препарати для проведення загального знеболення. Вікові особливості реанімації у дітей.</i>	2
2.	Анатомо-фізіологічні особливості розвитку та будови тканин і органів щелепно-лицевої ділянки у дітей. Місцеве знеболювання при оперативних втручаннях у ЩЛД. Операція видалення тимчасових та постійних зубів у дітей. <i>Особливості розвитку та будови верхньої та нижньої щелеп, скронево-нижньощелепного суглобу. Жувальні та м'язи. Строки формування, прорізування та зміни зубів. Особливості кровопостачання та іннервації м'язів</i>	2

	<p><i>тканин та щелеп. Основні етапи розвитку органів і систем організму дитини, що безпосередньо впливають на перебіг основних хірургічних стоматологічних захворювань.</i></p> <p><i>Місцеве знеболювання ЩЛД у дітей. Місцеве знеболювання на нижній щелепі у дітей. Особливості техніки інфільтраційного та провідникового знеболювання на верхній щелепі у дітей різного віку: показання та протипоказання до проведення. Фармакологічні препарати для проведення місцевого знеболення: фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до застосування, особливості вікового дозування, формули для розрахунку дози в залежності від віку. Ускладнення, їх попередження та лікування. Загальні та місцеві ускладнення, їх попередження та лікування. Надання медичної допомоги про невідкладних станах.</i></p> <p><i>Показання, протипоказання (абсолютні та відносні) до видалення зубів у дітей. Хірургічний стоматологічний інструментарій, особливості застосування при видаленні тимчасових зубів. Особливості видалення зубів у дітей із супутніми соматичними захворюваннями. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку на верхній та нижній щелепі. Етапи операції видалення тимчасових та постійних зубів. Загальні ускладнення під час та після видалення зубів у дітей. Місцеві ускладнення під час та після видалення зубів у дітей. Методи їх лікування та профілактика.</i></p>	
3.	<p><i>Закономірності перебігу гострих та хронічних запальних процесів ЩЛД у дітей: періостит, остеомієліт.</i></p> <p><i>Періостити щелеп. Етіологія, класифікація. Клінічні прояви, діагностика, методи лікування. Показання до госпіталізації дітей з гострим періоститом. Особливості розтину підокісного абсцесу різної локалізації в період змінного та постійного прикусу. Особливості клінічного перебігу та діагностика різних форм хронічного періоститу. Диференційна діагностика гострого та хронічного періоститу з іншими захворюваннями.</i></p> <p><i>Особливості анатомо-фізіологічної будови щелеп у дітей різного віку в аспекті виникнення остеомієліту. Етіологія та патогенез розвитку захворювання. Теорії виникнення. Класифікація остеомієліту щелеп. Діагностика, клініка, невідкладна медична та хірургічна допомога, реабілітація таких дітей. Особливості клінічних проявів гострого одонтогенного та неодонтогенного остеомієліту, медикаментозне та хірургічне лікування, профілактика.</i></p> <p><i>Хронічний остеомієліт щелеп (одонтогенний, неодонтогенний). Класифікація, етіологія, патогенез, клініко-рентгенологічні форми захворювання. Закономірності клінічного перебігу у дітей різного віку. Рентгенологічні ознаки та строки формування секвестрів, показання до секвестрэктомії. Діагностика, диференційна діагностика, методи лікування різних форм хронічного остеомієліту. Ускладнення та їх профілактика. Реабілітація дітей, які перенесли хронічний остеомієліт.</i></p>	2
4.	<p><i>Закономірності клінічного перебігу, діагностики, диференційної діагностики та комплексного лікування запальних процесів м'яких тканин ЩЛД у дітей.</i></p> <p><i>Вікові особливості анатомічної будови лімфатичної системи у дітей, Класифікація, етіологія, патогенез лімфаденітів ЩЛД у дітей. Клінічні ознаки та закономірності перебігу гострих та хронічних одонтогенних і неодонтогенних лімфаденітів. Клініка, діагностика, патогенез: мігруюча гранульома, псевдопаротит Герценберга, феліноз (хвороба «кошачої подряпини»), лімфогранулематоз. Внутрисиндромна та позасиндромна диференційна діагностика. Додаткові методи діагностики (дослідження крові, УЗД, пункція). Комплексне лікування лімфаденіту в залежності від стадії</i></p>	2

	<p>розвитку запалення.</p> <p><i>Анатомо-фізіологічні особливості будови слинних залоз. Класифікація запальних захворювань слинних залоз. Методи обстеження слинних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування гострого епідемічного, неепідемічного вірусного та гострого бактеріального паротитів. Класифікація хронічних запальних захворювань слинних залоз. Клініко-рентгенологічна характеристика паренхіматозного та інтерстиційного сіалоаденітів. Методи лікування хронічних паротитів в період загострення та ремісії. Профілактика загострень, прогноз перебігу захворювання. Особливості клінічного перебігу, діагностика, диференційна діагностика та лікування калькульозного сіалоаденіту.</i></p> <p><i>Закономірності клінічного перебігу запальних процесів м'яких тканин ЩЛД у дітей. Класифікація абсцесів. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика поверхневих та глибоких абсцесів. Принципи лікувальної тактики. Визначення безпечних ліній розтину при хірургічному лікуванні. Класифікація флегмон ЩЛД. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика та лікування флегмон, розташованих навколо верхньої і нижньої щелепи. Закономірності перебігу поверхневих та глибоких флегмон в залежності від локалізації. Флегмона Жансуля-Людвіга. Діагностика, диференційна діагностика. Принципи хірургічного та медикаментозного лікування. Ускладнення флегмон та їх профілактика.</i></p>	
5.	<p>Одонтогенні та неодонтогенні кісти щелеп. Клініко-морфологічні аспекти і принципи лікування. Діагностика, диференційна діагностика та лікування анкілозу СНЩС.</p> <p><i>Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів. Етіологія, патогенез, класифікація. Зубовміщуюча кіста щелеп від тимчасових зубів. Клінічні прояви, рентгенологічна характеристика, диференційна діагностика, методи лікування. Оперативні втручання Парч I та Парч II.</i></p> <p><i>Особливості будови скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС) у дітей залежно від віку. Класифікація захворювань СНЩС. Етіологія артритів. Методи обстеження СНЩС. Клінічні прояви гострого артриту СНЩС. Ревматоїдний та ревматичний артрит. Діагностика, диференційна діагностика, принципи комплексного лікування. Ускладнення та їх профілактика.</i></p>	2
	Разом за модуль 1	10
Модуль 2. Пухлини та пухлиноподібні новоутворення тканин щелепно-лицевої ділянки, вроджені вади розвитку, травматичні ушкодження м'яких тканин, зубів та кісток обличчя у дітей.		
1.	<p>Доброякісні пухлини м'яких тканин та кісток лицевого скелету у дітей. Класифікація, етіологія. Принципи діагностики, диференційна діагностика, методи лікування та реабілітація дітей з доброякісними новоутвореннями.</p> <p><i>Судинні новоутворення м'яких тканин. Етіологія. Класифікація. Діагностика та диференційна діагностика гемангіом і лімфангіом. Методи лікування капілярних, кавернозних та мішаних гемангіом. Принципи лікування різних форм лімфангіом. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика та лікування ліпом, фібром, міом. Анатомічна будова, топографічна анатомія слинних залоз у дітей різного віку. Особливості клінічного перебігу та рентгенологічна картина плеоморфної та мономорфної аденоми. Особливості проявів та хірургічного лікування ретенційних кіст малих слинних залоз, ранул та кіст типу «піскового годинника». Діагностика, диференційна діагностика пухлин та пухлиноподібних новоутворень слинних залоз. Ускладнення під час лікування пухлин м'яких тканин, запобігання їх та методи усунення. Показання до проведення кровозаміщуючої терапії при оперативних втручаннях з приводу</i></p>	2

	<p>судинних пухлин у дітей.</p> <p><i>Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування остеоми, остеїд-остеоми, остеобластокластоми. Диференційна діагностика гігантоклітинного та банального епулісу. Особливості гістологічної будови, клініко-рентгенологічні форми амелобластами. Діагностика, диференційна діагностика та методи лікування амелобластами у дітей. Рентгенологічна діагностика остеогенних і одонтогенних пухлин з доброякісними та злоякісними новоутвореннями щелеп.</i></p>	
2.	<p>Злоякісні пухлини м'яких тканин та кісток обличчя у дітей. Діагностика, диференційна діагностика, особливості клінічного перебігу, принципи лікування.</p> <p><i>Класифікація злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей. Етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики. Особливості клінічного перебігу, патогномонічні рентгенологічні ознаки, диференційна діагностика злоякісних пухлин м'яких тканин і щелеп. Паранеопластичний синдром. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій. Принципи лікування та диспансеризації.</i></p>	2
3.	<p>Вроджені вади розвитку щелепно-лицевої ділянки у дітей. Статистика, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина. Сучасні принципи лікування, диспансеризації та реабілітації таких дітей. Хірургічні методи лікування зубо-щелепних деформацій у дітей та підлітків.</p> <p><i>Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення вроджених незрощень верхньої губи. Клініка, діагностика, строки та методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація хворих. Вільна пересадка тканин (шкірних та шкірно-хрящових клаптів) при лікуванні вроджених вад розвитку. Показання, протипоказання, методика проведення, ускладнення та їх попередження. Показання, строки та види хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку. Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення вроджених незрощень піднебіння. Клініка, діагностика, строки та методи хірургічного лікування. Принципи щадної ураностафілопластики за методикою Л.В.Харькова. Проблеми хірургічного лікування дітей з двобічним наскрізним незрощенням піднебіння. Етапи ортодонтичної та логопедичної реабілітації хворих з незрощеннями піднебіння.</i></p>	2
4.	<p>Травматичні пошкодження зубів, щелеп, та м'яких тканин ЩЛД у дітей.</p> <p><i>Анатомо-фізіологічні особливості будови м'яких тканин обличчя, що впливають на перебіг ранового процесу. Класифікація, етіологія, особливості клінічних проявів травматичних пошкоджень м'яких тканин обличчя (забиття, гематома, садна, рани). Види хірургічної обробки та особливості її проведення в залежності від локалізації. Строки проведення та методика первинної хірургічної обробки (ПХО) ран без та з дефектом тканин. Фармакологічні препарати для первинної хірургічної обробки ран. Укушена рана обличчя. Особливості ПХО укушених ран обличчя. Показання до проведення антирабічної та протиправцевої вакцинації. Вільна пересадка шкірних та шкірно-хрящових клаптів: показання, протипоказання, ускладнення та їх профілактика. Методи профілактики рубцевої деформації тканин. Класифікація, етіологія, особливості клінічних проявів, клініка, діагностика та принципи лікувальної тактики щодо опіків та відморожень ЩЛД у дітей. Первинна медична допомога при опіках хімічного генезу та електроопіках. Методи визначення площі опіку. Клініка, діагностика та лікування опікового шоку.</i></p> <p><i>Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи, переломи). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей – переломи верхньої та нижньої щелепи. Статистика, етіологія. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці та реабілітація</i></p>	2

	<i>таких хворих. Особливості лікування переломів в період змінного прикусу. Види іммобілізації. Показання до проведення остеосинтезу у дітей. Комбінована та поєднана травма ЩЛД у дітей.</i>	
	Разом за модуль 2	8
	Разом за дисципліну	18

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	К-ть годин
Модуль 1. Знеболення та видалення зубів у дітей, запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки.		
Змістовий модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості будови тканин щелепно-лицевої ділянки. Знеболювання хірургічних втручань в щелепно-лицевій ділянці (ЩЛД) у дітей в умовах амбулаторії та стаціонару. Видалення тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку.		
1.	Анатомо-фізіологічні закономірності будови тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей у віковому аспекті і систем організму дитини, що впливають на перебіг хірургічних стоматологічних захворювань. <i>Розвиток щелепно-лицевої ділянки. Особливості розвитку та будови верхньої та нижньої щелеп, скронево-нижньощелепного суглобу. Жувальні та м'які м'язи. Строки формування, прорізування та зміни зубів. Особливості кровопостачання, іннервації м'яких тканин та щелеп. Основні етапи розвитку органів і систем організму дитини, що безпосередньо впливають на перебіг основних хірургічних стоматологічних захворювань.</i>	2
2.	Загальне знеболювання: показання та протипоказання до застосування різних видів знеболювання при операціях на щелепно-лицевій ділянці за амбулаторних і стаціонарних умов. Можливі ускладнення, їх запобігання, принципи реанімації. <i>Загальне знеболювання ЩЛД у дітей. Види та методи загального знеболювання; показання та протипоказання до проведення в умовах амбулаторії та стаціонару. Препарати для проведення загального знеболення. Загальні та місцеві ускладнення і ускладнення, заходи для запобігання їх. Вікові особливості реанімації у дітей.</i>	2
3.	Місцеве знеболювання: види та методи, показання і протипоказання до вибору методу, фармакологічні препарати. Особливості місцевого знеболення на верхній щелепі у дітей різного віку. <i>Місцеве знеболювання ЩЛД у дітей. Особливості техніки інфільтраційного та провідникового знеболювання на верхній щелепі у дітей різного віку: показання та протипоказання до проведення. Фармакологічні препарати для місцевого знеболення: фармакокінетика, фармакодинаміка, показання та протипоказання до застосування, особливості вікового дозування, формули розрахунку дози в залежності від віку.</i>	2
4.	Особливості місцевого знеболення на нижній щелепі у дітей різного віку. Ускладнення на місцевому і загальному рівнях, їх запобігання та усунення. <i>Місцеве знеболювання на нижній щелепі у дітей. Особливості техніки інфільтраційного та провідникового знеболювання у дітей різного віку: показання та протипоказання до проведення. Ускладнення, їх попередження та лікування. Загальні та місцеві ускладнення, їх попередження та лікування. Надання медичної допомоги про невідкладних станах.</i>	2
5.	Операція видалення зубів у дітей. Показання та протипоказання до видалення тимчасових і постійних зубів, інструментарій. Особливості видалення зубів у дітей із супутніми соматичними захворюваннями. <i>Місцеве знеболювання на нижній щелепі у дітей. Особливості техніки</i>	2

	<i>інфільтраційного та провідникового знеболювання у дітей різного віку: показання та протипоказання до проведення. Ускладнення, їх попередження та лікування. Загальні та місцеві ускладнення, їх попередження та лікування. Надання медичної допомоги про невідкладних станах.</i>	
6.	<p>Операція видалення зубів у дітей. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку на верхній та нижній щелепі. Загальні та місцеві ускладнення під час та після видалення зубів, методи їх лікування та профілактика.</p> <p><i>Особливості видалення тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку на верхній та нижній щелепі. Етапи операції видалення тимчасових та постійних зубів. Загальні ускладнення під час та після видалення зубів у дітей. Місцеві ускладнення під час та після видалення зубів у дітей. Методи їх лікування та профілактика.</i></p>	2
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика перебігу запальних процесів тканин ЩЛД у дітей. Запальні процеси щелеп (періостит, остеомієліт). Запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС) у дітей (артрит, артроз, анкілоз). Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів.		
7.	<p>Загально-клінічна характеристика перебігу гострих та хронічних запальних процесів щелепно-лищевої ділянки у дітей, принципи лікування.</p> <p><i>Анатомо-фізіологічні особливості будови тканин щелепно-лищевої ділянки, які впливають на розвиток запальних процесів. Особливості розвитку та будови щелеп і зубів у дітей різного віку. Принципи комплексного лікування гострого та хронічного банального запального процесу. Фармакологічні препарати для комплексного лікування гострого та хронічного банального запального процесу.</i></p>	2
8.	<p>Гострий та хронічний періостит щелеп: етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, диференційна діагностика, лікування. Прогнозування перебігу та можливих наслідків.</p> <p><i>Періостити щелеп у дітей. Етіологія, класифікація. Клінічні прояви, діагностика, методи лікування. Показання до госпіталізації дітей з гострим періоститом. Особливості розтину підокісного абсцесу різної локалізації в період змінного та постійного прикусу. Особливості клінічного перебігу та діагностика різних форм хронічного періоститу. Диференційна діагностика гострого та хронічного періоститу з іншими захворюваннями.</i></p>	2
9.	<p>Гострий одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп у дітей, теорії виникнення, етіологія, патогенез, особливості клінічного перебігу, диференційна діагностика, лікування, ускладнення, найближчі та віддалені наслідки.</p> <p><i>Особливості анатомо-фізіологічної будови щелеп у дітей різного віку в аспекті виникнення остеомієліту. Етіологія та патогенез розвитку захворювання. Теорії виникнення. Класифікація остеомієліту щелеп.</i></p> <p><i>Діагностика, клініка, невідкладна медична та хірургічна допомога, реабілітація таких дітей. Особливості клінічних проявів гострого одонтогенного та неодонтогенного остеомієліту, медикаментозне та хірургічне лікування, профілактика захворювань. Ускладнення, лікування та профілактика.</i></p>	2
10.	<p>Хронічний одонтогенний остеомієліт щелеп у дітей: етіологія, патогенез, класифікація, клініко-рентгенологічна характеристика, диференційна діагностика, лікування. Можливі ускладнення, реабілітація.</p> <p><i>Хронічний остеомієліт щелеп (одонтогенний, неодонтогенний). Класифікація, етіологія, патогенез, клініко-рентгенологічні форми захворювання. Закономірності клінічного перебігу у дітей різного віку. Рентгенологічні ознаки та строки формування секвестрів, показання до секвестрэктомії. Діагностика, диференційна діагностика, методи лікування різних форм хронічного остеомієліту. Ускладнення та їх профілактика. Реабілітація дітей, які перенесли</i></p>	2

	<i>хронічний остеомієліт.</i>	
11.	<p>Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів. Етіологія, патогенез, класифікація. Клінічні прояви, рентгенологічна характеристика, диференційна діагностика, методи лікування.</p> <p><i>Запальні одонтогенні кісти щелеп від тимчасових та постійних зубів. Етіологія, патогенез, класифікація. Зубовміщуюча кіста щелеп від тимчасових зубів. Клінічні прояви, рентгенологічна характеристика, диференційна діагностика, методи лікування. Оперативні втручання Парч I та Парч II.</i></p>	2
12.	<p>Анатомічні особливості будови та функціональна активність СНЩС у дітей в залежності від віку. Методи обстеження хворих з патологією СНЩС, класифікація його захворювань. Захворювання скронево-нижньощелепного суглоба у дітей, клінічні прояви гострих та хронічних нозологічних форм. Диференційна діагностика, принципи комплексного лікування, профілактичні заходи.</p> <p><i>Особливості будови скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС) у дітей залежно від віку. Класифікація захворювань СНЩС. Етіологія артритів. Методи обстеження хворих з патологією СНЩС. Клінічні прояви гострого артриту СНЩС. Вторинний деформуючий артроз, анкілоз. Причини розвитку, діагностика, диференційна діагностика, клінічний перебіг. Принципи та етапи хірургічного, медикаментозного лікування. Реабілітація таких хворих. Ревматоїдний та ревматичний артрит. Діагностика, диференційна діагностика, принципи комплексного лікування. Ускладнення та їх профілактика.</i></p>	2
Змістовий модуль 3. Запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки (ЩЛД) у дітей: лімфаденіти абсцеси, флегмони, фурункули, карбункули, специфічні захворювання. Гострі та хронічні захворювання слинних залоз.		
13.	<p>Класифікація, етіологія, патогенез лімфаденітів ЩЛД у дітей. Клінічні ознаки та закономірності перебігу гострих та хронічних одонтогенних та неодонтогенних лімфаденітів. Додаткові методи дослідження. Дослідження крові, УЗД, пункція. Диференційна діагностика лімфаденітів. Мігруюча гранульома. Псевдопаротит Герценберга. Філіноз. Лімфогранулематоз. Лікування лімфаденіту в залежності від стадії розвитку запалення. Методи хірургічного лікування.</p> <p><i>Вікові особливості анатомічної будови лімфатичної системи у дітей, Класифікація, етіологія, патогенез лімфаденітів ЩЛД у дітей. Клінічні ознаки та закономірності перебігу гострих та хронічних одонтогенних і неодонтогенних лімфаденітів. Клініка, діагностика, патогенез: мігруюча гранульома, псевдопаротит Герценберга, феліноз (хвороба «кошачої подряпини»), лімфогранулематоз. Внутріньосиндромна та позасиндромна диференційна діагностика.</i></p>	2
14.	<p>Специфічні захворювання: актиномікоз, туберкульоз, сифіліс. Прояви СНІД та ВІЛ – інфекції в щелепно-лицевій ділянці у дітей.</p> <p><i>Клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування туберкульозного ураження тканин ЩЛД у дітей - лімфаденіту, періоститу, остеомієліту. Особливості клінічних проявів різних форм актиномікозу щелепно-лицевої ділянки у дітей. Діагностика, диференційна діагностика, методи хірургічного лікування. Диференційна діагностика туберкульозної, сифілітичної, травматичної виразок. Клінічних прояви СНІД та ВІЛ-інфекції в ЩЛД у дітей.</i></p>	2
15.	<p>Гострі сіаладеніти, епідемічний паротит. Клінічні прояви, методи обстеження пацієнтів з патологією великих слинних залоз, класифікація, лікування.</p> <p><i>Анатомо-фізіологічні особливості будови слинних залоз. Класифікація запальних захворювань слинних залоз. Методи обстеження слинних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.</i></p>	2
16.	Хронічні захворювання слинних залоз у дітей: етіологія, патогенез,	2

	<p>класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування, профілактика загострень, реабілітація.</p> <p><i>Класифікація хронічних запальних захворювань слинних залоз. Клініко-рентгенологічна характеристика паренхіматозного та інтерстиційного сіалоаденітів. Рентгенконтрастна сіалографія та речовини для її проведення. Методи лікування хронічних паротитів в період загострення та ремісії. Профілактика загострень, прогноз перебігу захворювання. Особливості клінічного перебігу, діагностика, диференційна діагностика та лікування калькульозного сіалоаденіту.</i></p>	
17.	<p>Неодонтогенні запальні процеси щелепно-лицевої ділянки (фурункули, карбункули, бешиха та інші.). Етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика, лікування, можливі ускладнення та шляхи їх запобігання.</p> <p><i>Етіологія, класифікація фурункулів обличчя. Клінічні ознаки інфільтративної та абсцедуючої форм фурункула. Особливості перебігу карбункула обличчя. Діагностика, диференційна діагностика, методи лікування. Показання до госпіталізації дітей з фурункулами та карбункулами. Ускладнення, їх запобігання та профілактика.</i></p>	2
18.	<p>Одонтогенні та неодонтогенні абсцеси і флегмони щелепно-лицевої ділянки: етіологія, патогенез, класифікація, особливості клінічного перебігу, основні методи діагностики, хірургічна допомога дітям в умовах поліклініки та стаціонару.</p> <p><i>Закономірності клінічного перебігу запальних процесів м'яких тканин ЩЛД у дітей. Класифікація абсцесів. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика поверхневих та глибоких абсцесів. Принципи лікувальної тактики. Визначення безпечних ліній розтину при хірургічному лікуванні. Класифікація флегмон ЩЛД. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика та лікування флегмон, розташованих навколо верхньої і нижньої щелепи. Закономірності перебігу поверхневих та глибоких флегмон в залежності від локалізації. Флегмона Жансуля-Людвіга. Діагностика, диференційна діагностика. Принципи хірургічного та медикаментозного лікування. Ускладнення флегмон та їх профілактика.</i></p>	2
19.	Підсумковий модульний контроль модулю 1.	4
	Разом за модулем 1.	40
Модуль 2. Пухлини та пухлиноподібні новоутворення тканин щелепно-лицевої ділянки, вроджені вади розвитку, травматичні ушкодження м'яких тканин, зубів та кісток обличчя у дітей.		
Змістовий модуль 1. Доброякісні та злоякісні пухлини, пухлиноподібні утворення м'яких тканин і кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей. Класифікація, етіологія. Принципи діагностики, диференційна діагностика, методи лікування та реабілітація дітей з новоутвореннями. Показання до кровозаміщуючої терапії при проведенні оперативних втручань з приводу пухлин.		
1.	<p>Пухлини м'яких тканин ЩЛД у дітей (гемангіома, лімфангіома, ліпома, міома, фіброма). Істинні пухлини та пухлиноподібні новоутворення слинних залоз (плеоморфна та мономорфна аденома, кісти малих та великих слинних залоз). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, принципи лікування. Післяопераційні ускладнення та їх профілактика. Показання до кровозаміщуючої терапії при проведенні оперативних втручань на м'яких тканинах.</p> <p><i>Судинні новоутворення м'яких тканин. Етіологія. Класифікація. Діагностика та диференційна діагностика гемангіом і лімфангіом. Методи лікування капілярних, кавернозних та мішаних гемангіом. Принципи лікування різних форм лімфангіом. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика та лікування ліпом, фібром, міом. Анатомічна будова, топографічна анатомія слинних залоз у дітей різного віку. Особливості клінічного перебігу та рентгенологічна картина</i></p>	6

	<i>плеоморфної та мономорфної аденоми. Особливості проявів та хірургічного лікування ретенційних кіст малих слинних залоз, ранул та кіст типу «піскового годинника». Діагностика, диференційна діагностика пухлин та пухлиноподібних новоутворень слинних залоз. Ускладнення під час лікування пухлин м'яких тканин, запобігання їх та методи усунення. Показання до проведення кровозаміщуючої терапії при оперативних втручаннях з приводу судинних пухлин у дітей.</i>	
2.	<p>Вроджені та набуті пухлиноподібні утворення м'яких тканин обличчя (епідермоїд, дермоїд, тератома, кісти та нориці шиї, атерома, папілома) у дітей. Нейрофіброматоз. Невуси. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, комплексне лікування, реабілітація та профілактика ускладнень.</p> <p><i>Патогномонічні симптоми, особливості діагностики, диференційна діагностика епідермоїдних і дермоїдних кіст, тератом, атером папілом. Класифікація, особливості клініки та лікування невусів. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування вроджених серединних та бічних кіст і нориць шиї. Особливості клінічних проявів, діагностики та лікування нейрофіброматозу у дітей. Прогноз захворювання.</i></p>	6
3.	<p>Доброякісні пухлини кісток обличчя у дітей (остеобластокластома, остеома, остеоїд-остеома). Одонтогенні новоутворення щелеп (амелобластома, одонтома, цементома). Етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, клініка, методи лікування.</p> <p><i>Етіопатогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, методи лікування остеоми, остеоїд-остеоми, остеобластокластоми. Диференційна діагностика гігантоклітинного та банального епулісу. Особливості гістологічної будови, клініко-рентгенологічні форми амелобластами. Діагностика, диференційна діагностика та методи лікування амелобластами у дітей. Рентгенологічна діагностика остеогенних і одонтогенних пухлин з доброякісними та злоякісними новоутвореннями щелеп.</i></p>	6
4.	<p>Пухлиноподібні новоутворення щелеп - кісти (фолікулярна, резидуальна, фісуральна, первинна кісткова, кіста прорізування). Методи діагностики, диференційна діагностика та способи лікування. Реабілітація дітей після цистектомії та цистотомії. Пухлиноподібні новоутворення кісток ЩЛД: фіброзна остеодисплазія, херувізм, гіперпаратиреоїдна фіброзна остеодистрофія, епуліди. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.</p> <p><i>Класифікація кіст щелеп у дітей. Клінічне картина, методи діагностики, диференційна діагностика, тактика хірургічного лікування фолікулярної, резидуальної, фісуральної, первинної кісткової кіст та кіст прорізування). Способи лікування кіст: цистектомія та цистотомія щелеп. Особливості клінічних проявів, рентгенологічна картина та лікування кіст, що вросли у верхньощелепну пазуху.</i></p> <p><i>Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика фіброзної ост еодисплазії. Рентгенологічна картина фіброзної дисплазії. Особливості клінічного перебігу та лікування херувізму, синдрому Олбрайта. Банальний епулід: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.</i></p>	6
5.	<p>Злоякісні пухлини тканин ЩЛД у дітей. Класифікація. Етіологія, патогенез, клініка, методи діагностики, диференційна діагностика. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Принципи диспансеризації та лікування.</p> <p>Захист історії хвороби.</p> <p><i>Класифікація. Етіологія, патогенез, сучасні методи діагностики. Особливості клінічного перебігу, патогномонічні рентгенологічні ознаки, диференційна діагностика злоякісних пухлин м'яких тканин і щелеп. Паранеопластичний синдром. Первинна верифікація злоякісних пухлин. Види біопсій. Принципи лікування та диспансеризації.</i></p>	6

Змістовий модуль 2. Вроджені вади розвитку обличчя, травматичні пошкодження м'яких тканин, зубів та кісток ЩЛД у дітей. Статистика, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, принципи лікування, диспансеризації та реабілітації.		
6.	<p>Вроджені вади розвитку ЩЛД у дітей. Незрощення верхньої губи. Колобома, оро-фаціальний-дигітальний синдром. Вроджені незрощення піднебіння. Синдром П'єра-Робена, синдром Франческетті, синдром I-II зябрової дуги. Етіологія, патогенез, статистика, класифікація, клініка, діагностика, методи хірургічного лікування, комплексна реабілітація дітей з вродженими вадами розвитку ЩЛД.</p> <p>Аномалії розвитку слизової оболонки порожнини рота. Класифікація, клінічні прояви, методи усунення аномалійного прикріплення вуздечок губ, язика, мілкового присінку, комплексна реабілітація.</p> <p><i>Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення вроджених незрощень верхньої губи. Клініка, діагностика, строки та методи хірургічного лікування. Комплексна реабілітація хворих. Вільна пересадка тканин (шкірних та шкірно-хрящових клаптів) при лікуванні вроджених вад розвитку. Показання, протипоказання, методика проведення, ускладнення та їх попередження. Показання, строки та види хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку. Статистика, класифікація, етіологія, причини виникнення вроджених незрощень піднебіння. Клініка, діагностика, строки та методи хірургічного лікування. Принципи щадної ураностафілопластики за методикою Л.В.Харькова. Проблеми хірургічного лікування дітей з двобічним наскрізним незрощенням піднебіння. Етапи ортодонтичної та логопедичної реабілітації хворих з незрошеннями піднебіння.</i></p> <p><i>Особливості розвитку слизової оболонки порожнини рота. Визначення норми прикріплення вуздечок губ, язика, глибини присінку та інші. Класифікація, клінічні прояви аномалійного прикріплення вуздечок губ, язика, мілкового присінку та інші. Анатомо-фізіологічні порушення обумовлені аномаліями розвитку слизової оболонки порожнини рота. Показання, строки хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку. Методи усунення аномалійного прикріплення вуздечок губ, язика, мілкового присінку, комплексна реабілітація. V-подібна пластика вуздечки верхньої губи.</i></p>	6
7.	<p>Травматичні пошкодження м'яких тканин (забиття, гематоми, садна, рани, опіки, відмороження). ПХО різних видів ран. Показання до проведення протиправцевої та антирабічної вакцинації. Травматичні пошкодження зубів (забиття, вивихи – повний, неповний, інтрузійний), кісток (переломи нижньої та верхньої щелеп, вилицевого комплексу) ЩЛД у дітей. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці, реабілітація таких хворих. Комбінована та поєднана травма.</p> <p><i>Анатомо-фізіологічні особливості будови м'яких тканин обличчя, що впливають на перебіг ранового процесу. Класифікація, етіологія, особливості клінічних проявів травматичних пошкоджень м'яких тканин обличчя (забиття, гематома, садна, рани). Види хірургічної обробки та особливості її проведення в залежності від локалізації. Строки проведення та методика первинної хірургічної обробки (ПХО) ран без та з дефектом тканин. Фармакологічні препарати для первинної хірургічної обробки ран. Укушена рана обличчя. Особливості ПХО укушених ран обличчя. Показання до проведення антирабічної та протиправцевої вакцинації. Вільна пересадка шкірних та шкірно-хрящових клаптів: показання, протипоказання, ускладнення та їх профілактика. Методи профілактики рубцевої деформації тканин. Класифікація, етіологія, особливості клінічних проявів, клініка, діагностика та принципи лікувальної тактики щодо опіків та відморожень ЩЛД у дітей. Первинна медична допомога при опіках хімічного генезу та електроопіках. Методи визначення площі опіку. Клініка, діагностика та</i></p>	6

	лікування опікового шоку. <i>Травматичні пошкодження зубів у дітей (забій, вивихи, переломи). Травматичні пошкодження кісток ЩЛД у дітей – переломи верхньої та нижньої щелепи. Статистика, етіологія. Класифікація. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування в різному віці та реабілітація таких хворих. Особливості лікування переломів в період змінного прикусу. Види іммобілізації. Показання до проведення остеосинтезу у дітей. Комбінована та поєднана травма ЩЛД у дітей.</i>	
8.	Комп'ютерний контроль (підготовка до іспиту «Крок 2. Стоматологія»)	4
9.	Підсумковий модульний контроль Модуля 2.	4
	Разом за модулем 2.	50
	Разом за дисципліну.	90

7. Самостійна робота

№ п/п	Тема	К-ть годин
Модуль 1. Знеболення та видалення зубів у дітей, запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки.		
1.	Підготовка до практичного заняття (18 тем)	18
2.	Підготовка до поточних контрольних заходів	12
3.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6
4.	Опрацювання окремих тем робочої програми з освітньої компоненти, що відведені для самостійного вивчення	
	1. Етіологія, патогенез та клінічні прояви непритомності, колапсу, анафілактичного шоку у дітей, надання невідкладної допомоги. <i>Невідкладні стани в дитячій хірургічній стоматології на амбулаторному прийомі та в стаціонарі. Етіологія, патогенез та клінічні прояви непритомності, колапсу, анафілактичного шоку у дітей. Протоколи надання невідкладної допомоги дітям при непритомності, колапсі, анафілактичному шоці. Фармакологічні препарати, особливості дозування у дітей.</i>	2
	2. Утруднене прорізування тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Особливості клінічних проявів та лікувальна тактика. <i>Етіологія, патогенез та клінічні прояви утрудненого прорізування тимчасових та постійних зубів у дітей різного віку. Хірургічні методи лікування гострих перикоронаритів у дітей. Протизапальна терапія при хірургічних методах лікування перикоронарит.</i>	2
	Разом за модуль 1	40
Модуль 2. Пухлини та пухлиноподібні новоутворення тканин щелепно-лицевої ділянки, вроджені вади розвитку, травматичні ушкодження м'яких тканин, зубів та кісток обличчя у дітей.		
1.	Підготовка до практичного заняття (8 тем)	16
2.	Написання навчальної історії хвороби.	10
3.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6
	Разом за модуль 2	32
	Разом з дисципліни	72

Індивідуальні завдання

1. Створення навчальних відеофільмів методик оперативних втручань на щелепно-лицьовій ділянці у дітей.
2. Виготовлення засобів для унаочнення навчання (навчальних стендів, таблиць, препаратів, тематичні фото - матеріали тощо).
3. Робота в науково-дослідному гуртку з представленням тез для конференції та доповіді на студентських наукових конференціях.
4. Участь у профільних студентських олімпіадах з дисципліни.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю Модуля 1. «Знеболення та видалення зубів у дітей, запальні захворювання тканин щелепно-лицьової ділянки».

1. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку та будови тканин щелепно-лицьової ділянки.
2. Класифікація методів знеболювання (загальне, місцеве, їх види) тканин щелепно-лицьової ділянки (ЩЛД). Принципи седативно-медикаментозної підготовки до хірургічних втручань в ЩЛД. Показання, протипоказання.
3. Особливості аплікаційного та інфільтраційного знеболювання тканин ЩЛД у дітей.
4. Техніка провідникових анестезій на верхній щелепі у дітей різного віку.
5. Техніка провідникового знеболювання нижньої щелепи у дітей різного віку.
6. Анестетики, які найбільш часто застосовуються для місцевого знеболення тканин ЩЛД.
7. Місцеві ускладнення під час проведення провідникової анестезії, їх попередження.
8. Загальні ускладнення під час проведення місцевого знеболювання та їх попередження.
9. набряк Квінке. Клінічні прояви. Клінічні прояви анафілактичного шоку. Невідкладна медична допомога.
10. Види загального знеболювання та речовини, які використовуються для його проведення. Особливості проведення наркозу в ЩЛД. Показання та протипоказання до загального знеболювання в умовах поліклініки та стаціонару.
11. Показання та протипоказання до видалення постійних та тимчасових зубів.
12. Етапи операції видалення зуба та особливості їх проведення. Особливості видалення тимчасових та постійних зубів.
13. Ускладнення під час та після видалення зубів, їх профілактика та лікування.
14. Післяекстракційні кровотечі. Клініка, діагностика та їх лікування.
15. Видалення зубів у дітей із захворюванням серцево-судинної системи, цукровим діабетом, захворюваннями системи крові.
16. Етіологія, патогенез, клініка, особливості діагностики та лікування гострого одонтогенного періоститу щелеп у дітей.
17. Причини розвитку та особливості клінічного перебігу хронічних періоститів щелеп.
18. Диференційна діагностика гострого та хронічних періоститів щелеп.
19. Методи місцевого та загального лікування хронічних періоститів щелеп.
20. Класифікація та причини розвитку остеомієлітів щелеп. Теорії виникнення остеомієлітів щелеп; сучасний погляд на природу остеомієліту.
21. Діагностика та клініка гострого одонтогенного остеомієліту щелеп у дітей. Невідкладна хірургічна та медикаментозна допомога дітям з гострим остеомієлітом.
22. Ускладнення та наслідки гострого одонтогенного остеомієліту щелеп. Реабілітація хворих з гострими одонтогенними остеомієлітами. Профілактика захворювання.
23. Клініко-рентгенологічні форми хронічного одонтогенного остеомієліту. Причини розвитку, діагностика, показання до госпіталізації хворих на хронічний остеомієліт.
24. Лікування та профілактика хронічних остеомієлітів щелеп. Прогноз та кінець хвороби при хронічних остеомієлітах, реабілітація хворих на хронічний остеомієліт.
25. Причини розвитку гострих гематогенних остеомієлітів, їх діагностика, лікування та профілактика.

26. Артрита скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС). Клініка, методи діагностики, лікування. Методи обстеження СНЩС у дітей
27. Ревматоїдний артрит СНЩС. Клініка, діагностика, методи лікування.
28. Травматичний артрит СНЩС. Клініка, діагностика, методи лікування..
29. Хронічні артрита СНЩС. Клініка, діагностика, диференційна діагностика. Комплексне лікування хронічних артритів СНЩС. Ускладнення та наслідки
30. Анкілоз СНЩС. Етіологія, діагностика, диференційна діагностика, клінічні ознаки одно- та двобічного анкілозу.
31. Вторинний деформуючий остеоартроз (ВДОА) СНЩС. Клініка, принципи діагностики, диференційна діагностика та лікування.
32. Причини виникнення одонтогенних запальних кіст щелеп від постійних та тимчасових зубів. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування одонтогенних запальних кіст щелеп.
33. Класифікація лімфаденітів та причини їх розвитку. Клініка, діагностика гострого одонтогенного лімфаденіту. Клініка та діагностика гострого неодонтогенного лімфаденіту.
34. Комплексне лікування гострих серозних та гнійних лімфаденітів у дітей.
35. Класифікація, клініка та діагностика, диференційна діагностика хронічних лімфаденітів ЩЛД. Лікування хронічних лімфаденітів.
36. Специфічні лімфаденіти в щелепно-лицевій ділянці у дітей (туберкульозний, актиномікотичний). Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика, особливості лікування. Хвороба „кошачої подряпини” (феліноз). Клініка, діагностика, особливості лікування.
37. Класифікація абсцесів та флегмон щелепно-лищевої ділянки та способи їх діагностики.
38. Клініка та діагностика абсцесів, флегмон, що розташовані в ділянці верхньої та нижньої щелеп.
39. Комплексне лікування абсцесів та флегмон ЩЛД. Хірургічна допомога дітям з абсцесами та флегмонами в умовах амбулаторії та стаціонару. Можливі ускладнення та їх профілактика.
40. Фурункули та карбункули ЩЛД. Клініка, діагностика, лікування. Ускладнення фурункулів та карбункулів ЩЛД у дітей та їх профілактика.
41. Класифікація запальних захворювань слинних залоз. Етіологія, патогенез, клініка та лікування гострого епідемічного паротиту.
42. Етіологія, патогенез та клініка гострого неепідемічного паротиту. Лікування гострих паротитів. Псевдопаротит Герценберга, причини виникнення, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
43. Гострі та хронічні калькульозні субмаксиліти. Клініка, діагностика, диференційна діагностика.
44. Хронічний паренхіматозний сіалоденіт. Клініко-рентгенологічна характеристика, диференційна діагностика та комплексне лікування.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю Модуля 1. «Знеболення та видалення зубів у дітей, запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки».

1. Правильно зібрати анамнез та оформити медичну документацію хворих з запальними процесами м'яких тканин та щелеп, травмами щелепно-лицевої ділянки.
2. Правильно сформулювати діагноз з запальними процесами та травмами щелепно-лицевої ділянки у дітей.
3. Розшифрувати рентгенограми та поставити попередній діагноз у хворих з запальними процесами і травмами щелеп у дітей.
4. Провести аплікаційне знеболювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.
5. Провести інфільтраційне знеболювання тканин щелепно-лицевої ділянки у дітей.

6. Провести провідникове знеболювання нижньої щелепи.
7. Провести провідникове знеболювання верхньої щелепи.
8. Видалити тимчасові та постійні зуби на верхній та нижній щелепі.
9. Накласти П-подібний шов на лунку у разі виникнення кровотечі після видалення зуба.
10. Провести розтин періостального абсцесу з локалізацією на вестибулярній поверхні коміркового відростку та на піднебінні.
11. Провести розтин поверхневого абсцесу м'яких тканин.
12. Призначити комплексне лікування при запальних процесах щелепно-лицевої ділянки у дітей.
13. Надати медичну допомогу при обмороці, колапсі, анафілактичному шоці, набряку Квінке.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю Модулю 2 «Пухлини та пухлиноподібні новоутворення тканин щелепно-лицевої ділянки, вроджені вади розвитку, травматичні ушкодження м'яких тканин, зубів та кісток обличчя у дітей».

1. Класифікація доброякісних пухлин та пухлиноподібних новоутворень м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
2. Капілярні та кавернозні гемангіоми м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Закономірності клінічного перебігу, їх діагностика та способи лікування.
3. Клініка та диференційна діагностика поверхневих та глибоких гемангіом щелепно-лицевої ділянки.
4. Клініка та діагностика мішаних гемангіом щелепно-лицевої ділянки та методи лікування. Переваги та недоліки основних методів лікування гемангіом щелепно-лицевої ділянки.
5. Нейрофіброматоз. Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика.
6. Невуси обличчя. Клініка, діагностика, методи лікування.
7. Лімфангіоми щелепно-лицевої ділянки. Класифікація, клініка, діагностика та лікування. Диференційна діагностика лімфангіом щелепно-лицевої ділянки від інших м'якотканних пухлин.
8. Істинні пухлини слинних залоз у дітей. Клініка, діагностика, методи лікування.
9. Ретенційні кісти слинних залоз. Клініка, діагностика, методи лікування.
10. Атерома. Клініка, діагностика, лікування. Серединні кісти та нориці шиї. Клініка, діагностика, лікування.
11. Бокові кісти та нориці шиї. Клініка, діагностика, лікування. Диференційна діагностика та методи лікування бокових кіст та нориць шиї.
12. Дермоїдні кісти щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, методи лікування.
13. Епідермоїдні кісти щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, методи лікування.
14. Фіброма, ліпома. Клініка, діагностика, лікування
15. Класифікація та клінічні ознаки злоякісних пухлин м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
16. Клінічні, патоморфологічні та інші додаткові ознаки злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
17. Методи діагностики злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
18. Комплексне лікування злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки. Диференційна діагностика злоякісних і доброякісних пухлин.
19. Злоякісні новоутворення щелеп. Саркома Юінга.
20. Біопсія злоякісних пухлин, правила та методика її виконання.
21. Комплексне лікування злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки. Променевий спосіб, хіміотерапія в комплексному лікуванні злоякісних пухлин. Ускладнення та їх профілактика.

22. Класифікація доброякісних пухлин та пухлиноподібних новоутворень кісток щелепно-лицевої ділянки.
23. Остеобластокластома. Клініка, діагностика, лікування. Диференційна діагностика остеобластокластоми з іншими новоутвореннями та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки.
24. Остеома. Клініка, діагностика, лікування.
25. Паратиреоїдна остеодистрофія. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
26. Фіброзна остеодисплазія. Етіологія, клініка, діагностика.
27. Одонтогенні кісти верхньої та нижньої щелеп від тимчасових та постійних зубів. Діагностика, клініко-рентгенологічна картина, методи лікування.
28. Фолікулярні кісти верхньої щелепи. Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
29. Фолікулярні кісти нижньої щелепи. Етіологія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
30. Диференційна діагностика кіст щелеп
31. Банальний та гігантоклітинний епулід. Клініка, диференційна діагностика, методи лікування.
32. Амелобластома. Клінічні проявлення, діагностика, принципи лікування. Диференційна діагностика амелобластоми з іншими пухлинами щелеп.
33. Одонтома та цементома щелеп. Клініка, діагностика, принципи лікування.
34. Диференційна діагностика одонтогенних пухлин з іншими пухлинами щелеп. Методи лікування одонтогенних пухлин щелеп.
35. Клінічні прояви ран будь-якої етіології ЩЛД у дітей.
36. Лікування ран будь-якої етіології ЩЛД у дітей, первинна хірургічна обробка ран.
37. Класифікація переломів тіла нижньої щелепи. Клініка, діагностика, методи лікування в залежності від віку дитини.
38. Класифікація, клінічна картина переломів верхньої щелепи. Методи їх діагностики.
39. Комплексне лікування переломів верхньої щелепи в залежності від тяжкості травми та віку дитини. Особливості лікування переломів щелеп у дітей в період змінного прикусу.
40. Мікстові ураження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, принципи лікування.
41. Травматичні пошкодження зубів. Класифікація, діагностика, клініка.
42. Вивихи та переломи тимчасових та постійних зубів. Клініка, діагностика, особливості лікування у дітей різного віку.
43. Причини та клініка односторонніх анкілозів скронево-нижньощелепного суглобу. Хірургічні методи лікування.
44. Клінічна картина, діагностика та диференційна діагностика двосторонніх анкілозів скронево-нижньощелепного суглобу. Принципи комплексного лікування хворих з анкілозами.
45. Діагностика та способи лікування мікрогенії при одно- та двосторонніх анкілозах. Компресійно-дистракційний метод. Використання вільного хрящового трансплантату в якості інтерпонуєчого матеріалу при лікуванні анкілозів у дітей.
46. Особливості перебігу, показання, строки та види хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку.
47. Етіологія, класифікація вроджених незрощень верхньої губи та піднебіння.
48. Вроджені ізольовані незрощення верхньої губи: клініка та принципи хірургічного втручання.
49. Одностороннє наскрізне незрощення верхньої губи та піднебіння: клініка, строки та принципи хірургічного втручання.

50. Двостороннє наскрізне незрощення верхньої губи: клініка, строки хірургічного втручання. Комплексна підготовка хворого до хейлопластики при двосторонніх наскрізних незрощеннях верхньої губи.
51. Вільна пересадка шкіри. Показання, протипоказання. Методика забору шкіри. Післяопераційне ведення. Ускладнення вільної пересадки шкіри.
52. Вільна пересадка шкірно-хрящового та хрящового клаптів за Сусловим. Показання, протипоказання. Методика забору матеріалу. Післяопераційне ведення. Ускладнення та їх попередження.
53. Анатомічні і функціональні порушення, які обумовлені незрощеннями верхньої губи і піднебіння. Комплексне лікування. Способи годування, принципи ортодонтичної реабілітації дитини з вродженим незрощенням піднебіння.
54. Клінічна картина вроджених односторонніх незрощень верхньої губи та піднебіння. Строки та принципи хірургічного втручання.
55. Двостороннє незрощення твердого і м'якого піднебіння. Доопераційна підготовка таких дітей і строки хірургічного втручання.
56. Особливості перебігу, показання, строки та види хірургічного втручання при коротких вуздечках губ і язика, мілкому присінку рота.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю Модулю 2 «Пухлини та пухлиноподібні новоутворення тканин щелепно-лицевої ділянки, вроджені вади розвитку, травматичні ушкодження м'яких тканин, зубів та кісток обличчя у дітей».

1. Оформити медичну історію хвороби.
2. Зробити виписку з історії хвороби.
3. Вміти виконати місцеве знеболювання нижньої щелепи внутрішньо- та позаротовими методами.
4. Вміти виконати провідникове знеболювання верхньої щелепи внутрішньо - та позаротовими методами.
5. Вміти виконати аплікаційне та інфільтраційне знеболювання тканин ЩЛД.
6. Зробити розтин тканин ЩЛД при запальних процесах (абсцесах, інфільтратах).
7. Призначити консервативну терапію та фізметоди хворим із захворюваннями тканин ЩЛД.
8. Призначити додаткові методи обстеження, які необхідні для встановлення діагнозу (дослідження крові, сечі, мазок-відбиток з слизової оболонки, взяття пунктатів, гною).
9. Призначити рентгенологічне обстеження тканин ЩЛД.
10. Вміти зробити типове та атипове видалення тимчасових та постійних зубів.
11. Видалити конкремент із переднього відділу протоки слинної залози.
12. Зробити пункцію новоутворень м'яких тканин та кісток ЩЛД.
13. Вправити вивих нижньої щелепи.
14. Правильно вибрати та направити хворого у лікувальну установу в разі необхідності консультації суміжних спеціалістів.
15. Видалити доброякісні пухлини та пухлиноподібні новоутворення в амбулаторних умовах (атерому, ретенційну кісту слизової оболонки порожнини рота, невеликі кісти щелеп, папілому).
16. Вміти виконати реплантацію зуба, резекцію верхівки кореня зуба.
17. Провести первинну хірургічну обробку рани м'яких тканин ЩЛД без дефекту.
18. Зробити іммобілізацію зубів у разі їх пошкодження.
19. Накласти назубо-ясеневу шину у разі перелому тіла нижньої щелепи.
20. Виконати біопсію невеликих пухлин ЩЛД.
21. Виконати кістектомію та кістотомію у разі кіст слинних залоз та щелеп.

22. Надати невідкладну швидку допомогу у разі втрати свідомості, шоці, кровотечах, асфіксіях, колапсі.
23. Знати показання до госпіталізації дітей в щелепно-лицеве відділення.
24. Знати принципи деонтологічної роботи з дітьми із захворюваннями ЩЛД.
25. Вміти оформити документи дітям із захворюваннями ЩЛД для отримання соціальної пенсії.

Методи навчання

На кафедрі в навчальному процесі використовуються наступні методи навчання:

- **вербальні/словесні** (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- **наочні** (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- **практичні** (різні види вправляння, виконання медичних стоматологічних маніпуляцій, практики);
- **пояснювально-ілюстративний** - передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- **проблемного викладу**;
- **презентації**;
- **бесіди та тематичні дискусії**,
- **електронні лекції**;
- **частково-пошукові**;
- **дистанційні консультації**.

Форми та методи оцінювання.

На кафедрі при вивченні навчальної дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» згідно з нормативно-правовими актами, що регулюють організацію навчального процесу, контрольні заходи по оцінюванню навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ПДМУ включають наступні форми контролю: поточний та підсумковий. використовуються наступні методи поточного контролю: усний контроль, письмовий, тестовий, програмований контроль, а також методи самоконтролю для самооцінки.

Усний контроль (усне опитування). Усне опитування на кафедрі застосовується в послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки предмета і вимог програми; підготовка студентів до відповіді та викладу знань; коригування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді. За актуальністю запитання для усної перевірки поділяють на основні, додаткові й допоміжні.

Письмовий контроль. Його метою є з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння знаннями, вміннями та навичками з дисципліни, визначення їх якості – правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці.

Письмовий тестовий контроль. Для визначення рівня сформованості знань і вмінь користуються методом тестів. Використовуються тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тести закритої форми передбачають вибір відповіді з певної кількості варіантів. Серед таких тестів виокремлюють тест-альтернативу, тест-відповідність. Тестова перевірка проводиться кожного практичного заняття з усіх основних питань теми.

Програмний контроль. Реалізується він шляхом пред'явлення усім студентам стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки можуть здійснюватися за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання

помилкам і виправляння їх. Показником сформованості самоконтролю є усвідомлення студентом правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання поточної навчальної діяльності на кафедрі дитячої хірургічної стоматології проводиться науково-педагогічними працівниками під час практичних занять. Реалізується поточний контроль у формі письмового тестування, вирішення ситуаційних завдань, усного опитування на практичних заняттях. Критерії оцінювання ПМК з дитячої хірургічної стоматології доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни (перше практичне заняття) та представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться

лише після поточного заняття, що передує ПМК. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

- підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);
- для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;
- середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану студентом.

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і складає 72 бала (3,0 середній бал).

В разі, якщо у студента середній бал з модуля дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» менше 3,0 йому необхідно відпрацювати таку кількість незадовільних оцінок, щоб середній бал із дисципліни дорівнював 3,0.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу Модуля 1 (8 семестр) та Модуля 2 (10 семестр) і проводиться, на останньому практичному занятті модуля.

До ПМК з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних, та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни: захист історії хвороби (10 семестр).

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля з дитячої хірургічної стоматології мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до *таблиці 2*, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Підсумковий модульний контроль Модулю 1 та Модулю 2. з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» відбувається за єдиною схемою та складається з двох послідовних частин. Перша частина проходить у вигляді тестування: тест вміщує 40 тестових завдань з бази ліцензійного іспиту «Крок 2. Стоматологія», прохідним критерієм якого є 75% (30) вірних відповідей. Після отримання прохідного результату з тестування проводиться друга частина - усна, яка оцінює теоретичну та практичну підготовку і складається з двох теоретичних питань, клінічної задачі та рентгенологічного знімку.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів з них до 120 балів за поточну успішність (*табл.2*).

Таблиця 2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F	2
2,1	50	34	84	FX	незадовільно

2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	Е	3 задовільно
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	Д	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140	С	4 добре
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	В	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		

4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	А	5 відмінно
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Перед проведенням ПМК завідувач навчальної частини кафедри отримує відомості в деканаті під свій особистий підпис. Викладач, який проводить ПМК, призначається завідувачем кафедри і затверджується у відповідному графіку.

При оцінюванні ПМК враховуються відмітки за усі контрольні завдання. Максимальна кількість балів за тестування дорівнюється 40 балам (1 бал за 1 тестове завдання), мінімальна кількість балів – 30 балів, відповідно прохідному критерію (75% вірних відповідей). Оцінка за усну частину, яка складається з двох теоретичних питань, клінічної задачі та рентгенологічного знімку, нараховується наступним чином: мінімальна кількість балів 20 балів, максимальна – 40 балів. Кожне завдання (два теоретичних питання, клінічна задача та рентгенологічний знімок) оцінюється:

- 9-10 балів – студент володіє не менш ніж 90% знань з питань усної частини. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практичне завдання виконується в повному обсязі.
- 7-8 балів – студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 – 89% з питань усної частини, допускає несуттєві помилки, які виправляє. Практичне завдання виконується в повному обсязі, допускаються незначні помилки.
- 5-6 балів – студент володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 74% з питань усної частини. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконує практичне завдання.
- 0 балів – студент не показав необхідний мінімум знань в межах 59% з питань усної частини. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Практичними навичками не володіє.

Кількість балів за ПМК розраховується за формулою:

Кількість балів за ПМК = кількість балів за тестування + кількість балів за 1-е теоретичне питання + кількість балів за 2-е теоретичне питання + кількість балів за ситуаційну задачу + кількість балів за опис рентгенологічного знімку.

Мінімальна кількість балів:

$$30 \text{ б.} + 5 \text{ б.} + 5 \text{ б.} + 5 \text{ б.} + 5 \text{ б.} = 50 \text{ б.}$$

Максимальна кількість балів:

$$40 \text{ б.} + 10 \text{ б.} + 10 \text{ б.} + 10 \text{ б.} + 10 \text{ б.} = 80 \text{ б.}$$

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК здобувачу освіти за відповідь виставляється оцінка «незадовільно».

Науково-педагогічний працівник, що проводив ПМК, вносить у «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план студента не пізніше як на наступний день та закріплює особистим підписом. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів. Інформація про здобувачів освіти, яким не зарахований

ПМК з дитячої хірургічної стоматології з точним зазначенням причини не зарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів з позначкою «н/д» (не допущений) позначка «н/з» (не з'явився) у колонці «бали за ПМК». «Відомість підсумкового модульного контролю» завідувач навчальної частини кафедри передає до деканату того ж дня.

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК з дитячої хірургічної стоматології. Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом. Персональна відомість перескладання ПМК заповнюється завідувачем кафедри або уповноваженою ним особою у двох примірниках, один з яких залишається на кафедрі, другий у день заповнення повертається в деканат завідувачем навчальної частини кафедри дитячої хірургічної стоматології. (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf (pdmu.edu.ua)

Методичне забезпечення

1. Робочий навчальний план.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Силабус з навчальної дисципліни.
4. Тематичні плани лекцій.
5. Тематичні плани практичних занять.
6. Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до ПМК.
7. Перелік практичних навичок до ПМК.
8. Тематичні комплекти тестових завдань формату «Крок 2».
9. Комплекти результатів додаткових методів дослідження, фото- відеоматеріали за темами Модулю 1 та Модулю 2.
10. Навчальні посібники підготовлені науково-педагогічними працівниками кафедри.
11. Мультимедійні презентації.
12. Наочні матеріали.
13. Навчально-методична література.

Рекомендована література

Базова

1. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харьков. - К.: ВСВ «Медицина», 2015. - 496 с. <https://www.medpublish.com.ua/hirurgichna-stomatologija-ta-schelepnoлицева-hirurgija-ditjachogo-viku-pidruchnik-vnz-v-r-a-lv-harkov-lm-jakovenko-l-chedova-za-red-lv-harkova/p-672.html>
2. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофєєв — К., 2017. — 752 с.

Допоміжна

1. Ангіоми щелепно-лицевої ділянки у дітей. / Ткаченко П.І., Білоконь С.О., Лохматова Н.М., та ін. / Полтава. - ТОВ «АСМІ». - 2015. - 38 с.
2. Доброякісні новоутворення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки та слинних залоз у дітей / Ткаченко П.І., Старченко І.І., Білоконь С.О. та ін. - ТОВ «АСМІ». - 2015. - 80 с.
3. Аномалії кількості та будови зубів, одонтома і травма зуба в практиці дитячої хірургічної стоматології / П. І. Ткаченко та ін. - Полтава: АСМІ, 2010. - 31 с.
4. Дитяча хірургічна стоматологія. Амбулаторний прийом / Ткаченко П.І. та ін.; Українська медична стоматологічна академія. - Полтава: АСМІ, 2011 – 102 с.

5. Доброякісні новоутворення кісток щелепно-лицевої ділянки у дітей / Ткаченко П.І., Старченко І.І., та ін. 2016. – 85 с
6. Запальні процеси щелепно-лицевої ділянки в амбулаторній хірургії [Текст]: навч. посіб. / Ткаченко П.І., Колісник І.А., Панькевич А.І., ВДНЗУ «УМСА». – Полтава, 2017. – 103 с.
7. Кісти щелепно-лицевої ділянки (клініко-морфологічні аспекти)./ [Ткаченко П.І., Старченко І.І., Білоконь С.О. та ін.]-Полтава ТОВ «АСМІ»,2013.-103 с.
8. Новоутворення щелепно-лицевої ділянки у дітей [Текст]: навч. посіб. / П.І. Ткаченко, І.І. Старченко, С.О. Білоконь та ін.; ВДНЗУ «УМСА». – Полтава, 2018. – 191 с.
9. Неспецифічні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки у дітей (клініко-морфологічні аспекти) [Текст]: монографія / П.І. Ткаченко, І.І. Старченко, С.О. Білоконь та ін.; ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2018. – 120 с.
10. Ушкодження щелепно-лицевої ділянки у дітей [Текст]: монографія / Ткаченко П.І., Білоконь С.О., Лохматова Н.М. та ін.; УМСА – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019. – 120 с.
11. Хірургічна ортодонція. / П.І. Ткаченко, М.І. Дмитренко, І.І. Старченко та ін. – 2020. – 108 с.
12. Ткаченко П. І., Панькевич А.І., Колісник І.А., Гоголь А.М. Спосіб оцінки стану слизової оболонки верхньощелепного синуса для прогнозування синусліфтингу Пат. на корисну модель №135912, Україна; МПК А61В 6/03. опубл.25.07.2019, Бюл. № 14.

Інформаційні ресурси

1. https://biblumsa.blogspot.com/p/blog-page_6470.html
2. <http://repository.pdmu.edu.ua/>
3. <https://www.medpublish.com.ua/hirurgichna-stomatologija-ta-schelepoliceva-hirurgija-ditjachogo-viku-pidruchnik-vnz-v-r-a-lv-harkov-lm-jakovenko-l-chehova-za-red-lv-harkova/p-672.html>
4. <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/110>

Силабус навчальної дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 221 «Стоматологія»

Розробники: Завідувач кафедри дитячої хірургічної стоматології, д.мед.н., проф. Ткаченко П.І., к.мед.н., доц. Лохматова Н.М., Ph.D., доц. Попело Ю. В.